

Zlomky

Aëtios	Z Antiochie, kolem r. 100, řecký doxograf, sbírka filosofických názorů částečně dochovaná ve spise <i>O názorech přírodních filosofů</i> pod Plútarchovým jménem.	
Alexandr z Afrodisiady		Poč. 3. st. Zachovaly se komentáře k části logických spisů, k <i>Meteorologikám</i> , <i>Peri aisthéseós</i> a k první až páté knize <i>Metafyzik</i> . Sám sepsal <i>Peri psýchés</i> , <i>Peri heimarmenés</i> a <i>O míšení a růstu</i> . Propracoval Aristotelovu teorii činného rozumu jako nesmrtelné části duše. Obecně umístil pouze do myšlení, neboť je výsledkem procesu abstrakce z jednotlivých věcí.
Apollo dóros z Athén	Gramatik z 2. st. př. Díla: <i>Chronika</i> (od dobytí Tróje – 1183 po 144 př.), <i>Peri theón</i> – výklad helénistického náboženství. Dochovány zlomky.	Kolem 180-mezi 120-110. <i>Peri theón</i> – první pokus o vědecký výklad náboženství. <i>Chronika</i> – datování podle olympiád → bylo základním dílem pro stanovení historických dat.
Aristofanés	Před 445 – po 385. 44 her, 11 se zachovalo vcelku, ostatní jen ve zlomcích. Kritika soudobé filosofie – <i>Ob-laka</i> .	† 380 (?). Všechny hry jsou přeloženy. Dvoji překlady – doslovné a upravené pro moderní jeviště, při nichž se vypouštějí dobové narážky.
Aristotelés		<i>Metafyzika</i> , <i>O duši</i> (1. kniha, 2.-5. kap.), <i>O dýchání</i> , <i>Fysika A 2-6</i> (o počtu principů – kritika eleatů, atomistů, mladších fyziků, Anaximandra), <i>O sofistických důkazech</i> , <i>O nebi</i> .
Athénaios	Z Naukratidy, 2. st. Dílo <i>Hostina učenců</i> – cituje hodně starších autorů, využívá alexandrijskou knihovnu.	Naukratis v Egyptě. Představitel „druhé sofistiky“. Jeho dialog <i>Deipnosophistai</i> (Hodující mudrci) 15 knih, obsahuje množství citátů ze starších autorů.
Cicero	<i>O ostatních hnutích duševních</i> – nejdůležitější zdroj pro poznání nauky o afektech. Mnohem významější je pro zachování helénistické filosofie. Vytvořil latinskou filosofickou terminologii.	Větší význam má pro literaturu. Římu zprostředkoval řeckou kulturu, zvláště filosofii.
Damaskios	Poslední hlava athénské školy. Napsal <i>In Parmenidem</i> a životopis svého učitele Ísidóra.	

Diodóros	Z Agyria na Sicílii, 1. st. př. <i>Bibliothéka</i> – kompilace o světových dějinách (40 knih od počátku světa po Caesarovo tažení do Gallie. Zachovaly se knihy 1-5 + část 6., 11-20 (řecké dějiny od Xerxova útoku proti Makedonii) a části dalších ve středověkých výtazích. Doplnuje zajímavosti z jiných oblastí života.	<i>Bibliothéké historiké</i> (Historická knihovna). Synchronní vylíčení řeckých a římských dějin od mýtických počátků až po Caesarovu výpravu do Británie 54 př. Kompilace, důležitá pro mytologii, historiografii i historii.
Diogenés Laertios		Kompozice je neurovnaná až chaotická. Někdy pouze seřazuje jednotlivé výpisky. Snad sám neprovedl definitivní redakci díla. Text je špatně zachován. Z vlastní četby znal asi jen Favórina, Pamfilu (1. st.), Myróniána (2. st.) a některé autory císařské doby. K pramenům přistupoval nekriticky.
Eudémós	Ze Rhodu, 4./3. st., žák Aristotelův. Měl za úkol sepsat dějiny aritmetiky, geometrie a astronomie – zachované zlomky jsou nejdůležitějším pramenem o starověkých matematicích a astronomech. Vydal <i>EE</i> , částečně ji doplnil.	První známý historik matematiky a astronomie. Od něj zřejmě máme zprávy o předeukleidovské matematice.
Filodémós	Z Gadar. Epikúrejský filosof, 110-40/35. Po r. 80 založil v Neapoli epikúrejskou školu, kde studoval i Vergilius. Části jeho filosofických spisů se našly na zuhelnatělých papyrech v Herkulaneu – přesné citáty odpůrců, tj. význam pro dějiny filosofie. Dále se zachoval seznam stoických a akademických filosofů a životopisy epikúrejců.	Od 70. let působil v Římě, kde popularizoval řeckou filosofii. Měl silný vliv na vzdělané Římany. Na papyrech v Herkulaneu se našly zlomky ze spisů <i>O bozích, O zbožnosti, O rétorice, O básních, O znacích a usuzování podle značek</i> . Překlad zlomků je u <i>DL</i> v X. knize.
Filón Alexandrijský	Asi 25 př. – 50. Psal řecky, většina se dochovala: <i>O prozřetelnosti, Každý mravný člověk je svobodný</i> . Dále dokazoval alegorickými výklady Starého zákona spřízněnost židovského náboženství a řecké, hlavně stoické filosofie.	Alegorickou metodou dokazoval, že nauky Starého zákona a řeckých filosofů mají stejný obsah. Zachovaly se téměř všechny spisy. K filosofickým spisům patří ještě <i>O věčnosti světa</i> .

Galénos	Z Pergamu, 129-199. Osobní lékař Marka Aurelia. Zachovalo se 150 titulů. Zabýval se i filosofií, protože nejlepší lékař je i filosofem. V medicíně byl autoritou až do 16. st.	Významný představitel antické logiky. <i>Úvod do logiky</i> – kromě Aristotela jediný dochovaný antický spis o logice. Vykládal Platóna, Aristotela, Theofrasta, Chrýsippa. Přikláněl se k Aristotelovi. Od 157 lékař gladiátorské školy – praktické zkušenosti. Vytvořil ucelený systém lékařské vědy podle vzoru Aristotelovy filosofie. Chtěl vypracovat vědeckou metodologii medicíny na logickém základě. Nauka o temperamtech. Tvrdil, že všechny jeho spisy vysvětlují Hippokrata, k němuž psal i komentáře.
Gellius, Aulus	130-175?, římský spisovatel. Přítel největších představitelů druhé sofistiky Favorina a Héróda Attika. Sběrka výpisků ze staré latinské i řecké literatury, zaměřená především na jazykozpyt a etiku – <i>Noctes Atticae</i> . 20 knih, téměř všechny jsou dochovány.	Množství citátů a zpráv ze spolehlivých pramenů, odjinud nedoložených. Komenský navrhoval založení Gelliiovského sboru pro vypisování všeho cenného z knih.
Hérodotos	Z Halikarnássu na J Malé Asie. 490/480-425/420. Hodně cestoval. „Otec dějepisu“ (Cicero), <i>Dějiny</i> („ <i>Historiés apodeixis</i> “ = <i>Výklad vyzkoumaného</i>) – 9 knih. Tématem jsou především řecko-perské války a boj mezi svobodou a otroctvím. Jsou zde ovšem i četné odbočky.	* kolem 484, † po 430. První pokus o filosofii dějin ve světové dějepisné literatuře.
Hippokratés	Z Kóu, * 460. <i>Corpus Hippocraticum</i> – sbírka 58 spisů z 5.-4. st. (ale i mladší). Nelze zjistit, co pochází od samotného Hippokrata. Základem sbírky byla asi školní knihovna na Kóu. Je zde obsažena teorie o čtyřech tělesných šťávách i přísaha každého člena lékařského cechu.	Jeho přístup je charakterizován racionalismem a empirií.
Hippolytos		Řecký církevní spisovatel, později vzdoropapež. † 235 ve vyhnanství na Sicílii. Zachovala se jen některá díla, např. <i>Filosofimena</i> (10 knih, 2. a 3. chybí) – polemika s gnosticismem, přehled řecké filosofie a herezí v původní církvi.

Iamblichos	Z Chalkidy, asi 275-330. Porfyriův žák, zakladatel novoplatónské školy v Sýrii. Zachovaná díla jsou součástí <i>Svodu pýthagorejských dogmat: Život Pýthagorův, Logos protreptikos eis filosofián</i> , kniha metafyzických výkladů čísel. Mimoto napsal <i>O mystériích egyptských</i> .	<i>Svod</i> (nebo <i>Soustava</i>) měl celkem 10 svazků, dochovalo se 5.
Ioannes Filoponos	Alexandrijský novoplatonik ze 6. st. Zabýval se gramatikou.	
Kléméns Alexandrijský	† před 215, asi z Athén, vedl školu v Alexandrii. Snažil se spojit křesťanství s řeckou filosofií. <i>Strómateis</i> (Koberce), 8 knih – sbírka materiálu z děl klasických filosofů. Má dokázat, že křesťanství je jedinou pravou filosofií. Cenný pramen.	Učil na katechetské škole. Chtěl uvést křesťanství v soulad především s platónsko-stoickou filosofií. <i>Koberce</i> (= Pestrá směs) uchovaly množství zlomků řeckých autorů jinak neznámých.
Lucretius	97/96-55/54 (snad sebevražda). Není známo místo narození ani původ. Báseň není dokončená, z pozůstalosti ji vydal Cicero z obdivu k dílu.	Jedno z nejvzácnějších děl římské literatury. Nejúplnější výklad antického atomismu.
Olympiodoros	Alexandrijský pohanský novoplatonik, učil ještě r. 564. Napsal <i>Platónův život</i> , komentář k Alkibiadovi.	
Platón		<i>Grg., Prot., HMa, HMi; Crat. Tht., Soph., Parm.; Phd.</i> (+Anaxagorás), <i>Tim.</i>
Plinius, Gaius Plinius Secundus (starší)	23/24-79 při výbuchu Vesuvu. <i>Naturalis historia</i> (Přírodopis, 37 knih) – v 1. knize uvádí 146 římských a 327 převážně řeckých autorů, z nichž čerpal. Píše o: matematicko-fyzikálním výkladu vesmíru, zeměpisu a národopisu, antropologii a fyziologii čelka, zoologii, botanice, medicíně, mineralogii. Nebyl vědec, pouze vypisoval odbornou literaturu. Málo využíval vlastní zkušenost.	Dílo je dodnes cenným pramenem pro dílčí poznatky z antické zoologie, botaniky, mineralogie a lékařství. Přebíral ovšem nekriticky. Celkem obsahuje 20.000 údajů.
Plútarchos	Z Chairóneje, * před 50, † po 120. Cestoval a studoval filosofií, hlavně akademickou. V Římě se seznámil s Favorinem. Konec ž-ta prožil doma, obec mu postavila pomník za zásluhy o ni. Z jeho děl (celkem 227) se velká část zachovala. Dělí se na historická a filosofická díla. Ve filosofií se přidružuje názorů nové Akademie a polemizuje se stoiky a epikúrejci.	Zachovalo se přes 150 děl. Z filosofických spisů jsou významné jeho polemiky – tři proti stoikům, tři proti epikúrejci.

Porfyrios	Z Tyru, 233-304 ?. <i>Životopis Pýthagorův, Eisagogé, Životopis Plotína</i> , komentáře k Platónovi, Aristotelovi, Theofrastovi.	Celkem asi 70 titulů, vcelku se zachovalo 10. Zahájil řadu novoplatónských komentářů. <i>Eisagogé eis tás Aristotelús Katégoriás</i> byla přeložena do latiny, arabštiny, syrštiny a arménštiny.
Proklos	Z Konstantinopole, asi 410-484. <i>In Parmenidem</i> , další komentáře k Platónovi, <i>K první knize Eukleidových Základů</i> , úvod k Aristotelově kinetice, sedm hymnů na bohy.	Z 50 titulů se zachovala asi třetina. Nejvýznamnější jsou: <i>Základy teologie, Základy fyziky, K Platónově teologii</i> , komentáře k <i>Tim.</i> , <i>R.</i> , <i>Parm.</i> , <i>Crat. a Alc. I.</i>
Ptolemaios, Klaudios	Alexandrie, 100-178?. <i>Matematická soustava (Almagest)</i> – geocentrická astronomie.	<i>Velká soustava</i> (Syntaxis megalé). V 6. st. se prostřednictvím nestoriánů dostal k Arabům a v 8. st. byl přeložen do arabštiny za účasti samotného kalifa.
Seneca, Lucius Annaeus	4 př. v Cordubě – 65. <i>Naturales quaestiones</i> .	Nic navíc, naopak stručnější.
Sextos Empirikos	Kolem 200. Jediný skeptik starověku, od něž se zachovala celá díla. V medicíně zdůrazňuje empirii. <i>Nárys Pyrrhónova učení</i> , 3 knihy; <i>Skeptika</i> (= 6 knih <i>Proti matematikům</i> + 5 knih <i>Proti dogmatikům</i>).	Zachovala se jen tato tři díla. Hlavní je <i>Pros tús dogmatikús</i> , zachovala se z něj jen polemická část, tj. asi 2/3. Úvodní část, která obsahovala podrobný výklad pyrrhónské skepse, je ztracena. Jeho spisy jsou důležité jako zdroj informací o směrech, s nimiž polemizuje.
Simplikios	Žák Ammonia a Damaskia. Komentáře k Aristotelovi: <i>In Cael.</i> , <i>In Phys.</i> , <i>In Cat.</i> , <i>In de An.</i> (v nich uchoval citáty); dále k Epiktétově <i>Rukojeti</i> .	Zcela nepostradatelný pro studium předsókratiků – viz např. Parmenida nebo Anaxágoru.
Stobaios, Ióannés	Asi 5. st. <i>Anthologie</i> – 4 knihy výňatků z 500 řeckých básníků a prozaiků od Homéra do 4. st. n. Chvála filosofie, etika, fyzika, logika ... Dochováno s mezerami.	Velmi stručné.
Strabón	64/63 př. v Amaseii na Pontu – po 21 n. Historik, jeho <i>Historické poznámky</i> se však ztratily. Zachována jsou <i>Geografie (Zeměpis)</i> .	<i>Geografie</i> jsou nejrozsáhlejší dochované dílo o antickém světě. Prameny sbíral na cestách, takže jeho údaje jsou spolehlivé. Dále jsou zde četná svědectví ze starších nedochovaných spisů.
Suidás	Název řeckého encyklopedického slovníku vzniklého kolem 1000 v Konstantinopoli. Nejobsáhlejší slovník vzniklý z přímých pramenů.	10. st. Lépe Suda. Je to jméno autora. Není to jen výkladový, lexikografický slovník, ale spíše „slovník naučný“.

Theofrastos	Z Eresu na Lesbu, asi 371-286. Z 200 děl známých ve starověku se zachovala tři: <i>Botanika</i> (9 knih), <i>Příčiny jevů u rostlin</i> (6 knih), <i>Charaktery</i> . Nezachovaly se práce logické, <i>Metafyzika</i> (kromě dlouhého zlomku), díla o přírodě, etika ani <i>Fysikón doxai</i> (zřejmě 16 knih). Významný je především v botanice – vytvořil z ní vědu. Z jeho klasifikace vycházel i Linné.	Větší zásluhy má jako empirický badatel než jako filosof. Jako první se systematicky zabýval dějinami řecké filosofie. V <i>Názorech přírodních filosofů</i> (18 knih) zaznamenal myšlenky od Thaléta po Platóna. Látku řadil podle problémů. Zachováno zčásti ve výtazích a u doxografů (např. Aëtios, Hippolytos). Viz O. Regenbogen, RE Supplement VII, sl. 1354-1562, 1940.
Tímón	Z Fleiúnta, asi 320-230 př. Skeptik, žák Pyrrhónův. <i>Silloi</i> (<i>Posměšky</i>), tři knihy krátkých skladeb, které parodují dogmatické filosofy, vyprávějí o bitvě filosofů.	Stručnější.
Xenofón	Asi 430 – asi 353. Díla historická: <i>Anabasis</i> , <i>Hellénika</i> (411-362), <i>O Kýrově vychování</i> . Díla sókratovská: <i>Obhajoba</i> , <i>Vzpomínky</i> , <i>Hostina</i> , <i>Oikonomikos</i> . Drobné spisy různého rázu. Prostý, srozumitelný jazyk, z historického hlediska ne vždy objektivní.	